

Дундговь аймаг дахь
Төрийн аудитын газар

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН

“ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2023 ОНЫ БҮРДҮҮЛЭЛТ,
ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ”-нд ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН
АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: ДУА-2024/26-9-ШТА-ГА

Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын
газрын дарга, тэргүүлэх аудитор
Р.Мөнхтогтох Утас: 70592439
Аудитын менежер: Т.Оюун-Эрдэнэ
Утас: 70592225
Цахим хаяг: dundgovi@audit.gov.mn
Ахлах аудитор Д.Ихбаяр
Аудитор Ж.Угтахбаяр
Аудитор Д.Должинсүрэн
Утас: 7059-3113

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт
мэдээллийг дараах хаягаар авна уу.
Цахим хуудас: www.audit.mn

“ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2023 ОНЫ БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН,
ҮР НӨЛӨӨ”-НД ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Огноо: 2024.08.29

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

Аудитын код:	ДУА-2024/26-9- ШТА-ГА	Шалгагдсан байгууллага, нэгжийн нэр:	Аймаг сумын ИТХ, ЗД, ЗДТГ харьяа хэлтэс
Аудитын нэр:	“Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө”		
Аудит хийсэн бүтцийн нэгжийн нэр:	Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар	Аудит хийсэн баг, албан тушаалтан:	1-р нэгж

Хоёр. Аудитын үр дүн:

2.1 Аудитын зорилго, хамрах хүрээ:

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023 оны хөрөнгийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн үр нөлөөнд аудит хийж, дүгнэлт гарган, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах, эрсдэлийг бууруулах талаар санал, зөвлөмж боловсруулан аудитын дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж аудитаар илэрсэн зөрчил дутагдлыг заасан хугацаанд нь арилгуулж, хууль, журмын хэрэгжилтийг хангуулахад аудитын зорилго чиглэгдлээ. Уг зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан эсэх;
- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;
- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль, журмын дагуу хянаж, тайлагнасан эсэх.

Аймгийн ИТХ, Засаг дарга, Засаг даргын Тамгын газрын СТСХ, ХБТХОХ, 15 сумын Засаг дарга, орлогч дарга, санхүүгийн ажилтнууд, ОНХС-ийн баримт материалыг хамруулсан. Орон нутгийн хөгжлийн санд 2023 онд улсын төсвөөс хуваарилж олгосон шилжүүлэг болон бусад эх үүсвэрээр бүрдүүлсэн хөрөнгийг хэрхэн зарцуулсан талаарх ажлын тайлан, анхан шатны болон НББ-ийн журнал бусад холбогдох материал, эрх зүйн актуудад тулгуурлан аудитыг гүйцэтгэлээ.

2.2 Бүлэг А. Аудитын дүн:

А. Гол асуулт / аудитын дэд зорилт 1: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан байна уу?

Хариулт: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг хууль, журмын дагуу төлөвлөж, хуваарилсан боловч нэгдсэн сангаас олгох орлогын шилжүүлгээс бусад орлогын төлөвлөлт, бүрдүүлэлт хангалтгүй байна.

А.1. Орон нутгийн хөгжлийн санд төвлөрүүлэх хандив тусламжийн орлогыг бүрэн төвлөрүүлээгүй, зарим сумд тогтвортой амьжиргаа-3 төслөөс олгож буй урамшууллыг авах боломжийг алдсан байна.

Төсвийн тухай хуульд орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлд заасан гэрээний дагуу тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нутгийн захиргааны байгууллагад өгсөн хандив, тусламжийн орлогыг ОНХС-д төвлөрүүлж, зарцуулах эрх зүйн орчин бүрдсэн нь 2023 оны ОНХС-ийн орлого бүрдүүлэлтийн хувьд онцлог байна. Гэвч Аймгийн ОНХС болон Өлзийт, Өндөршил сумдаас бусад төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар тус орлогын эх үүсвэрийг төлөвлөөгүй, хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллаагүй байна. Тухайлбал тус онд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчээс олгосон 281.4 сая төгрөгийн хандив, тусламжийг аймаг, сумдын ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлж, урсгал зардалд зарцуулсан байна. Мөн 2023 онд аймаг, сумдын засаг дарга нар 18 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй байгаль орчныг хамгаалах, үйлдвэр байгуулахтай холбогдсон дэд бүтцийг хөгжүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх, хандив, тусламж өгөх асуудлаар 650.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулжээ. Нийт хандив, тусламжаас 220.0 сая төгрөгийг аймгийн ОНХС-д төвлөрүүлж, 430.0 сая төгрөгийг “Уяхан замбуу тивийн наран” урлаг болон бусад арга хэмжээнд зарцуулжээ. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 60.2.5, 60.2.9-д заасныг зөрчиж, орон нутгийн хөгжлийг дэмжихэд зориулан олгогдсон хандив тусламжийг зориулалт бусаар зарцуулагдах эрсдэлийг бий болгож байна. Орлогын гүйцэтгэлийг авч үзэхэд малын тоо толгойн албан татварын орлого 439.5 сая төгрөгөөр буюу 27.1 хувь, ОНХС-аас олгох орлогын шилжүүлэг 312.0 сая төгрөгөөр буюу 2.6 хувь, хандив тусламжийн орлого 615.0 сая төгрөгөөр буюу 69.0 хувиар тус тус тасарч, өмнөх оны үлдэгдэл болон бусад орлого 1.4-29.4 хувиар давж биелжээ.

“Тогтвортой амьжиргаа-3” төслийг хэрэгжүүлж буй нэгжийн хувьд сумдын төсөв санхүүгийн удирдлагын бүтэн жилийн мөчлөг, “Орон нутгийн хөгжлийн сан”-ийн үйл ажиллагаанд төслөөс боловсруулсан зааварчилгааны дагуу сумдын засаглалын түвшинд 2016 оноос хойш жил бүр тасралтгүй үнэлгээ хийж байна.

2016-2022 онд хийгдсэн ЖГҮ-ний үр дүнд сумын ОНХС-д нийт **2,002.3** сая төгрөгийн урамшуулал олгож орон нутгийн хөгжилд ихээхэн хувь нэмэр оруулсан байна. 2016-2022 онд хийгдсэн ЖГҮ-ээр Дэрэн, Баянжаргалан, Луус, Сайхан-Овоо, Эрдэнэдалай, Адаацаг сумд жил бүр урамшуулал авах болзлыг хангаж ажилласан байна.

Харин бусад сумдын хувьд 1-3 жил хангалтгүй үнэлэгдэж төслийн санхүүжилтээр ОНХС-д буцалтгүй олгогдох урамшууллыг орон нутагтаа авах боломжийг алдсан байна.

Тухайлбал Цагаандэлгэр, Гурвансайхан, Дэлгэрхангай сумд 3 жил, Дэлгэрцогт, Говь-Угтаал, Өндөршил, Өлзийт, Хулд сумд 2 жил, Сайнцагаан сум 1 жил хангалтгүй үнэлэгдэж аймгийн дүнгээр нийт **457.2** сая төгрөгийн урамшуулал авах боломжийг алдсан байна. Мөн 2023 оны ЖГҮ-гээр **Дэлгэрхангай, Сайхан-Овоо, Гурвансайхан** сумд хангалтгүй үнэлгээ авч 2024 онд **184.1** сая төгрөгийн урамшуулалт санхүүжилт авах боломжийг алджээ.

Энэ нь сумдын Засаг дарга, ОНХС-ийн үйл ажиллагааг хариуцсан ажилтнууд сангийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль, журмын хэрэгжилтийг хангалтгүй зохион байгуулсан, ажилдаа хариуцлагагүй хандсан төрийн албан хаагч нарын буруутай үйл ажиллагаанаас шалтгаалан сум орон нутагт хийгдэх хөрөнгө оруулалтын хэмжээ буурч, иргэдийн амьдралд эерэг нөлөө үзүүлэх зорилго чиглэл алдагдах эрсдэл үүссэн байна. Мөн аймгийн ЗДТГ-аас ЖГҮ-ний үр дүнд дүн шинжилгээ хийж хангалтгүй үнэлэгдсэн сумдад хариуцлага тооцож, ажил сайжруулах арга хэмжээ авсан зүйл байхгүй, өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

А.2. Орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлд тусгаагүй, иргэдийн саналаар дэмжигдээгүй, зураг төсөвгүй 5.3 тэрбум төгрөгийн төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж, баталсан байна.

2023 онд төлөвлөсөн 18,535.7 сая төгрөгийн өртөг бүхий 410 ТАХ-ээс 28.8 хувийг орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлд тусгаагүй, иргэдийн саналаар дэмжигдээгүй, санал авч эрэмбэлэгдээгүй, зураг төсөвгүй, ТЭЗҮ-гүй, шаардагдах хөрөнгө, төсөвт өртгийг тооцоогүй, магадлалаар баталгаажаагүй 157 ТАХ-нд 5,334.5 сая төгрөг зарцуулахаар баталсан байна. Дээрх зөрчлүүд нь ОНХС-тай холбоотой үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэгч байгууллага, албан тушаалтны ажлын хариуцлага, аймаг сумын Засаг дарга, ИТХ-ын төлөөлөгч нар хяналтын байгууллагаас хууль тогтоомжийн хүрээнд тавьж буй шаардлагыг хүлээн авахгүй эрх мэдлээ хэтрүүлэн, хууль бус шийдвэр гаргаж байгаатай холбоотой бөгөөд сангийн хөрөнгө үр ашиггүй, зориулалт бус ТАХ-нд зарцуулах эрсдэлийг бий болгож байна.

2.3 Бүлэг Б. Аудитын дүн:

Б. Гол асуулт / аудитын дэд зорилт 2: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн байна уу?

Хариулт : Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээ үр нөлөөтэй байна.

Б.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахаас зайлсхийж, багцад хуваан шууд худалдан авалтын аргыг ашиглаж байна.

Дундговь аймгийн хэмжээнд ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2023 онд нийт 18,535.7 сая төгрөгийн өртөгтэй 410 төсөл арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр баталсан байна. Үүнээс 86.4 хувь буюу 16,016.3 сая төгрөгийн 325 ТАХ-нд сонгон шалгаруулалт зарлаж, худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан бол 2,519.4 сая төгрөгийн 85 ТАХ-ний сонгон шалгаруулалтыг зарлаагүй, худалдан авах үйл ажиллагааг зохион байгуулаагүй байна.

Худалдан авах үйл ажиллагаа явуулсан ТАХ-г сонгон шалгаруулалтаар нь авч үзвэл 17.5 хувь буюу 57 ажлыг нээлттэй тендер, 16 хувь буюу 52 ажлыг харьцуулалтын арга, 64.6 хувь буюу 210 ажлыг шууд худалдан авалтын арга, 1.9 хувь буюу 6 ажлыг олон нийтийн оролцоотой худалдан авалт зохион байгуулсан байна. Гүйцэтгэлээр нээлттэй тендер шалгаруулалтаар шалгарсан 7,763.8 сая төгрөгийн 54 ТАХ-г хэрэгжүүлж, 2 ТАХ-ний гэрээг цуцлан, 1 ТАХ-г шилжих хөрөнгөөр он дамжуулан хэрэгжүүлэхээр гэрээнд өөрчлөлт оруулжээ. Харьцуулалтын аргаар шалгарсан 2,292.1 сая төгрөгийн 47 ТАХ-г хэрэгжүүлж, 4 ТАХ-г он дамжин хэрэгжихээр нэмэлт гэрээ хийн, 1 ТАХ-ны гэрээг цуцалсан байна. Шууд худалдан авалтын 210 ТАХ-г анх батлагдсан төсвөөс 215.2 сая төгрөгөөр, ОНОХА-уудын 6 ТАХ-г батлагдсан төсвөөс 4.0 сая төгрөгөөр бууруулан гэрээг байгуулсан байна.

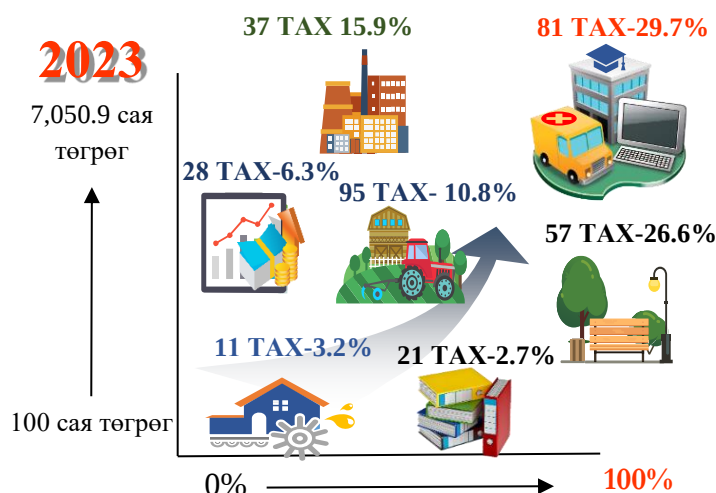
Гүйцэтгэлийн аудитаар сумдын худалдан авах ажиллагааг хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан эсэхийг анхан шатны баримтаас хөөн шалгахад нээлттэй тендер шалгаруулалт болон харьцуулалтын аргаар худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахаас зайлсхийж, хөрөнгө оруулалтыг хэсэгчлэн, өртгийг бууруулан /20 сая төгрөгөөс бага/, хэд хэдэн багц болгон хувааж, ИТХ-аар батлуулан, шууд худалдан авалт хийсэн нь ашиг сонирхол үүсгэж болзошгүй байна.

Б.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр тайлант онд хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээ үр дүнтэй байна.

Аймгийн хэмжээнд 2023 онд ОНХС-ийн хөрөнгөөр нийт 12,788.4 сая төгрөгийн 317 ТАХ хэрэгжсэнээс 29.7 хувь буюу 3,798.5 сая төгрөгийг иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсрол, соёл, шинжлэн ухаан, цахим технологид, 15.9 хувь буюу 2,028.8 сая төгрөгийг дэд бүтцийг сайжруулах, зам, гүүр, далан шуудуу, цахилгаан, дулааны шугам сүлжээнд, 26.5 хувь буюу 3,392.8 сая төгрөгийг орчны тохижилт, ногоон байгууламж, байгаль орчныг хамгаалахад, 3.2 хувь буюу 405.2 сая төгрөгийн ундны усан хангамж, эрүүл ахуйг сайжруулахад, 6.3 хувь буюу 809.9 сая төгрөгийг аймаг, хотын хөгжлийн төлөвлөгөө, төсөл, хөтөлбөрийн ТЭЗҮ, зураг төсөв, боловсруулахад, 7.6 хувь буюу 975.2 сая төгрөгийг

График 3

Хэрэгжсэн ТАХ-ын ангилал

ажлын байр бий болгоход, 10.8 хувь буюу 1,378.0 сая төгрөгийг малын тоо толгойн албан татварын орлогын эх үүсвэрээр хэрэгжүүлэх ТАХ буюу хөдөө аж ахуйн салбарт зарцуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд сайн жишиг болохуйц амжилттай хэрэгжүүлсэн дараах ТАХ-үүд байна.

- **Эрдэнэдалай** суманд орон нутгийн хөгжлийн сангийн 502.3 сая төгрөгөөр хуучин соёлын төвийн барилгыг засварлан, “Эрдмийн далай хүүхэд хөгжлийн төв”-ийн тохижилтыг хийж гүйцэтгэсэн байна. Тухайн суманд хүүхэд залуучууд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх, даам, шатар, бөх, бүжиг зэрэг урлаг спортын дугуйлан, номын сан, сургалтын танхимууд, автомат болон бусад тоглоомын цогцолбор төвтэй болсон байна. “Эрдмийн далай хүүхэд хөгжлийн төв”-ийн бүтэц, зохион байгуулалтад өөрчлөлт оруулан 2024 оноос орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар болгон өөрчилсөн байна ТАХ-ний үр дүнд орон нутгийн 6 иргэнийг шинээр ажлын байртай болгожээ.
- Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын газраас 2022 онд “Ундны усны чанар, аюулгүй байдал, хүрэлцээ, хангамжийн талаар баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар “Ундны усны эх үүсвэрийн химийн найрлагад тохирсон ус шүүх төхөөрөмжийг суурилуулж, хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулж, үр дүнг тооцож ажиллах” зөвлөмжийг өгсөн. Тус зөвлөмжийн хүрээнд 2023 онд **Эрдэнэдалай** сум 34.2 сая, **Адаацаг** сум 20.0 сая, **Өлзийт** сум 86.4 сая төгрөгөөр сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэх тоног төхөөрөмжүүд байршуулан, парк шинэчлэл хийсэн байна.

Дээрх 2 ажил нь иргэдийн ая тухтай, эрүүл амьдрах нөхцөл боломжийг бүрдүүлсэн сайн туршлага болохуйц үр дүнтэй ТАХ-нүүд болсон байна.

Б.3. Зарим хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалт хангалтгүй, хяналт сул байна.

Аудитаар ОНХС-аар бэлтгэсэн хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалттай холбоотой илэрсэн асуудлыг дурдвал:

- Сайнцагаан сумын 19.0 сая төгрөгийн өртөгтэй “Зүүн 4 замын гэрэл дохиог засварлах” ажил хийгдсэн боловч согтуу жолооч дайрч гэрлэн дохио ажиллахгүй болсон. Одоогоор уг хэрэг нь хуулийн байгууллагад шалгагдаж байна.
- Сайнцагаан сумын 407.9 сая төгрөгийн өртөгтэй /БМБХ ШТС-аас Шунхлай ШТС хүртэлх/ 3,5 км улсын чанартай авто замын гэрэлтүүлгийн ажлыг шалгахад нэг шонг машин дайрсан, зарим гэрлийн толгойн хүрээ эвдэрсэн;
- Аймгийн ОНХС-аар хийгдсэн 473.6 сая төгрөгийн өртөгтэй “Жишиг хүүхдийн тоглоом, амралт чөлөөт цаг өнгөрөөх талбай” /5 газарт хийгдсэн/ 3 тоглоомын газрын талбайн зөөлөвч резин нь салсан, арвижих багийн тоглоомын талбайн нэг хогийн сав байхгүй байсан. Мөн зураг төсөв дээрх нийт 7.0 сая төгрөгийн өртөгтэй ногоон байгууламж нь хийгдээгүй;
- Аймгийн ОНХС-аар хийгдсэн 249.8 сая төгрөгийн өртөгтэй “Аймгийн төвийн нийтийн халуун усны их засвар”-ын ажлын усанд орох болон хувцас солих өрөө хоорондын тусгаарлах хана усанд норж доод талаасаа халцарч, мөөгөнцөртөх эрсдэлтэй болсон. Мөн байшингийн орох хэсгийн усны хаялга хагарч эвдэрсэн;

- Сайхан-Овоо сумын 142.0 сая төгрөгийн өртөгтэй “Наадмын талбайд сүүдрэвч сандлын тоог нэмэгдүүлэх, шинэчлэх” ажлын сүүдрэвчний төмөр дээврийн зарим хэсэг урагдаж хуурсан байсан.

Дээрх байдлаас харахад зарим хөрөнгийг дутуу хүлээн авсан, эзэмшигч байгууллагуудын хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт муу байгаагаас хөрөнгийг засаж сэлбэх шаардлага үүсэж, төсвийн зардлыг нэмэгдүүлэх эрсдэлийг бий болгож байна.

Сумд ОНХС-аар хэрэгжүүлэх ТАХ-д иргэд, байгууллагууд санал өгөхдөө аймаг болон сумынхаа ард иргэдэд чиглэсэн орон нутгийн онцлогт тохирсон, зайлшгүй шаардлагатай, цаашид үр ашиг, үр нөлөө гаргах ТАХ-г сонгож байх шаардлагатай байна.

2.4 Бүлэг В. Аудитын дүн:

В. Гол асуулт / аудитын дэд зорилт 2: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль журмын дагуу хянаж, тайлагнасан байна уу?

Хариулт: *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтад хяналт тавьж байгаа боловч иргэд олон нийтийг мэдээллээр хангах ажил хангалтгүй байна.*

В.1. ОНХС-ийн зарцуулалтын хяналтад иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоо хангалтгүй, зарим ТАХ-ний гүйцэтгэлд захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас Дэлгэрхангай, Өлзийт, Өндөршил, Хулд сумдын ОНХС-ийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд батлагдсан удирдамжийн дагуу санхүүгийн төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг хийж сангийн үйл ажиллагаа хууль журмын дагуу ажилласан гэсэн дүгнэлт өгсөн байна.

Харин иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагууд ОНХС-ийн зарцуулалтад хяналт тавьж ажиллахгүй байна. Энэ нь иргэд олон нийтэд хууль, тогтоомжийн мэдээллийг тэгш, хүртээмжтэй байдлаар сурталчилдаггүй, мэддэггүйтэй холбоотой бөгөөд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, мэдээллийг тэгш, хүртээмжтэй байдлаар олон нийтэд хүргэх, хууль тогтоомжийг сурталчлах талаар анхаарч ажиллах шаардлагатай байна.

Мэргэжлийн байгууллагаар захиалагчийн хяналт хийлгэх шаардлагатай аймгийн ОНХС- 4,317.3 сая төгрөгийн ТАХ-нд захиалагчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлсэн бол сумдын ОНХС-ийн 41.6 хувь буюу 1,091.2 сая төгрөгийн 31 ТАХ-нд захиалагчийн хяналтыг хийлгээгүй байна.

В.2. ОНХС-ийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийг журмын дагуу тайлагнаж, холбогдох байгууллагад хүргүүлсэн ч цахим хуудсанд ил тод мэдээлэх байдал хангалтгүй байна

Тайлант онд аймгийн хэмжээнд УМС-д ОНХС-ийн хөрөнгөөр гүйцэтгэх 18,535.7 сая төгрөгийн 410 төсөл арга хэмжээг мэдээлэхээс гүйцэтгэлээр 50.2 хувь буюу 11,260.5 сая төгрөгийн 202 төсөл арга хэмжээний мэдээллийг оруулсан байна. Харин Гурвансайхан, Сайхан-Овоо сумд огт оруулаагүй, Өлзийт, Эрдэнэдалай, Цагаандэлгэр, Сайнцагаан, Дэлгэрхангай, Говь-Угтаал сумд мэдээллээ дутуу оруулсан нь Сангийн сайдын 2021 онд батлагдсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 10.3.2-т заасныг зөрчсөн байна.

Энэ нь сумдын ОНХС хариуцсан мэргэжилтнүүдийн ажлын хариуцлагагүй байдалтай холбоотой бөгөөд ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдэж буй ТАХ-ний гүйцэтгэлийн мэдээллийг иргэд олон нийтэд мэдээлэх ажил хангалтгүй байгааг харуулж байна.

Сангийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнгийн талаар Удирдлагын мэдээллийн системд бүрэн мэдээлээгүй, журмын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Иймд ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, хэрэгжилтийн талаарх мэдээллийг удирдлагын мэдээллийн системд бүрэн оруулж, оруулсан мэдээллийн дагуу санхүүжилтийг олгож хэвшүүлэх ажлыг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулж ажиллах зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлсэн.

Тайлант хугацаанд ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалт, гүйцэтгэлийг шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээлсэн байдлыг аймаг, сумдаар шалгахад мэдээллийн 76.2 хувийг хугацаанд нь, 20 хувийг хугацаа хоцроож, 3.8 хувийг мэдээлээгүй байна. Мэдээлэл оруулаагүй байгууллагуудыг дурдвал аймгийн төв, Дэрэн, Сайхан-Овоо, Хулд, Цагаандэлгэр, Эрдэнэдалай сумд 9 мэдээллийг байршуулаагүй байна.

Шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээлэл байршуулалтын хувь өндөр байгаа ч зарим сумдын төсөл, арга хэмжээний тоон мэдээлэл зөрүүтэй, дутуу мэдээлсэн зөрчлүүд илэрсэн. Тухайлбал Луус, Эрдэнэдалай, Сайнцагаан сумд тухайн жилийн төсөв, гэрээний дүн, гүйцэтгэгч байгууллагын мэдээлэл, гүйцэтгэлийн зураг төсөв зэргийг мэдээлээгүй байна.

Харин 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар шилэн дансны мэдээлэлтэй холбоотой дараах зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

- Баянжаргалан сумын орон нутгийн хөгжлийн сан шилэн дансны 159 мэдээллээс 28 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн зөрчилд зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-т заасныг хэрэгжүүлээгүйгээс иргэд, олон нийтийг буруу мэдээллээр хангах нөхцөлийг бий болгож байна.

Зөвлөмж

Аудитын нотлох баримт, аудитын дүгнэлтэд үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг дор дурдсан байгууллага, албан тушаалтанд зөвлөж байна.

Аймгийн Засаг даргад:

1. Сумдын Засаг дарга нартай байгуулах хамтран ажиллах гэрээнд ОНХС-ийн урамшууллыг бүрэн авах шаардлагыг тусган, гүйцэтгэлийг үнэлж, үр дүнг тооцож ажиллах;
2. ОНХС-д төвлөрүүлэх орлогыг хуульд заасан нэр, төрөл тус бүрээр тооцон төлөвлөж, орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх, сангийн орлогыг нэмэгдүүлэх асуудлаар үр дүнтэй ажил зохион байгуулж, орлого бүрдүүлэлтэд хамаарах алба хаагч нарыг удирдлага арга зүйгээр хангаж, ажлын хариуцлагыг нь сайжруулах;
3. ОНХС-ийн хөрөнгийн худалдан авах ажиллагааг үр дүнтэй, хуулийн дагуу зохион байгуулж ажиллах;
4. Орон нутгийн хөгжлийн хөрөнгөөр хийгдэх авто зам, замын байгууламжийн барилгын ажлыг холбогдох хууль, журмын дагуу тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж байх;
5. Орон нутгийн хөгжлийн хөрөнгөөр 2023 онд бэлтгэсэн тоног төхөөрөмжийн ажиллах хүчин чадал, үзүүлэлтийг дутуу судалж бүрэн ашиглах боломжгүй хөрөнгө бэлтгүүлсэн төсөв захирагч нарт хариуцлага тооцож, ашиглалтгүй байгаа хөрөнгийн дутуу багаж хэрэгслийг авах, ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлэн, зориулалтын дагуу ашиглаж, хөрөнгийн ашиглалтыг сайжруулах;
6. Аймгийн хэмжээнд 2023 онд бэлтгэсэн хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалтад хяналт хэрэгжүүлж, ашиглалтын явцад үүссэн эвдрэл гэмтлийг засварлах ажлыг гэрээний баталгаат хугацаанд гүйцэтгэгч байгууллагаар хийлгүүлэх, зөрчлийг арилгах;
7. Аймаг, суманд ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа ТАХ-ний захиалагчийн хяналтыг холбогдох мэргэжлийн байгууллагаар гэрээгээр гүйцэтгүүлж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллах;
8. ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, хэрэгжилтийн талаарх мэдээллийг удирдлагын мэдээллийн системд бүрэн оруулж, оруулсан мэдээллийн дагуу санхүүжилтийг олгож хэвшүүлэх;

Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанд:

1. Сумдын Засаг дарга нар Шилэн дансны цахим системд ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалт, гүйцэтгэлийг хуульд заасны дагуу хугацаанд нь сар бүр, иж бүрэн мэдээлж байгаа эсэх хяналт тавьж биелэлтийг хангуулж ажиллах.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5.-д шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь аудитын үр дүнд өгсөн зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлэхээр заасан байдаг тул хуулийн хугацаанд төлөвлөгөөг ирүүлж, хэрэгжилтийг нь хангаж ажиллахыг хүсье.

Монгол Улс, Дундговь аймаг 48090, Сайнцагаан сүм, Нарлаг
баг, Нутгийн удирдлагын ордон Утас/Факс: 70-59-24-39
E-mail: dundgovi@audit.gov.mn